

Гетьман Анатолій Павлович,

д.ю.н., професор,

ректор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
академік НАПрН України

Шеховцов Володимир Володимирович,

к.ю.н., доцент, доцент кафедри екологічного права

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ФАУНІСТИЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

1. Дедалі частіше у наукових дослідженнях виносяться на обговорення теми систематизації екологічного законодавства та його реформування. Як вже раніше підкреслювалося: «нині екологічне законодавство України – багатогалузева система нормативних актів різної юридичної сили, що ускладнює їх використання та призводить до численних суперечностей між ними або неузгодженості окремих актів, дублювання. Наявність нормативних приписів у великій кількості правових актів створює значні труднощі в їх практичному використанні, навіть для фахівців у галузі екологічного права» [1, с. 20]. Крім того, варто акцентувати й на тому, що «на сьогодні у сфері екологічного законодавства як у жодній з інших галузей права (цивільному, адміністративному, господарському і т. ін.), діє розгалужена система кодифікованих законодавчих актів у формі кодексів і законів. Предметом правового регулювання великої частини з них є однорідні групи екологічних суспільних відносин, об'єднаних сферою відповідних природних ресурсів або їх комплексів. Це Земельний, Водний, Лісовий кодекси, Кодекс про надра, закони про рослинний світ, про тваринний світ, про природно-заповідний фонд, про охорону атмосферного повітря, про екологічну мережу» [2, с. 223]. Та разом із цим, все ж варто звернути увагу на відчутний брак системності в побудові окремих поресурсових напрямів екологічного законодавства – зокрема, фауністичного.

2. Основу фауністичного законодавства України становить система фундаментальних джерел, за якими складаються сучасні

правовідносини у цій галузі. Вершиною його разом із Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» є Закон України «Про тваринний світ», положення якого отримують своє поступове втілення у мережі галузевих нормативно-правових актів, таких як закони України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», «Про мисливське господарство та полювання», «Про аквакультуру», «Про захист тварин від жорстокого поводження», а також у численних нормативно-правових актах підзаконного ґатунку. Тож, розбудована мережа нормативно-правових актів фауністичної сфери потребує подальшого еволюціонування на шляху до загальної мети – кодифікації екологічного законодавства, що є визначальним пунктом науково-теоретичних розробок.

Практика законодавчих впроваджень як на національному, так і на зарубіжному рівнях свідчить про те, що вдосконалення нормативно-правової складової в галузі відтворення й охорони тваринного світу є невід'ємним фактором досягнення прогресу в цих процесах. «Ситуаційні зміни у землекористуванні, забруднення навколишнього природного середовища й кліматичні зміни його стану» [3] – наслідок глобальних негативних перетворень тваринного світу, що є ще одним чинником необхідності комплексної трансформації фауністичного законодавства.

Одним із підходів систематизації екологічного законодавства є висунута А.П. Гетьманом концепція розробки й прийняття Кодексу законів України про довкілля [2, с. 223–225]. Пояснити нагальність такої позиції можна тим, що об'єднання численних законодавчих актів сфери еколого-правового регулювання можливе лише у формі Кодексу законів України про довкілля, адже прийняття за такої палітри законодавчих актів Екологічного кодексу як форми кодифікованого акта є недоцільним, оскільки він не зможе об'єднати вже існуючі кодекси і закони через свою спорідненість за формою з останніми.

3. У зв'язку з зазначеним, висловлюючи часткову прихильність до думки І.І. Каракаша, який вважає, що на сучасному етапі розвитку українського суспільства й відповідних суспільних відносин систематизація екологічного законодавства мусить здійснюватися поетапно й мати двоступеневий рівень [4, с. 69] й запозичуючи основну концепцію

шої ідеї (адже професор пропонує на першому етапі здійснити прийняття Основ екологічного законодавства України, а на другому – розроблення і прийняття Екологічного кодексу України) й розвиваючи її, можна запропонувати таку модель дворівневої побудови: Фауністичний кодекс України (на рівні уже прийнятих і розроблених кодифікованих законодавчих актів у формі кодексів і законів у сфері екологічних суспільних відносин) і Кодекс законів України про довкілля як друга ланка систематизації [5, с. 23].

4. Таким чином, формується консолідаційне коло трансформації екологічного законодавства, що включає переважну більшість запитів наукової спільноти: з І.І. Каракашем – щодо дворівневої структури систематизації; з А.П. Гетьманом – щодо другої ланки систематизації на рівні Кодексу законів України про довкілля; з В.І. Андрейцевим – щодо модернізації (осучаснення) екологічного законодавства [6, с. 14]. і з А.К. Соколовою, яка до першого рівня систематизації вкладає необхідність первинної кодифікації флористичного законодавства [7]. Тож, безумовною перспективою зазначених позицій є курс на кодифікацію законодавства про тваринний світ, який, урешті-решт, стане засобом збалансованого й планового досягнення кінцевої мети для систематизації екологічного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Гетьман А.П., Разметаев С.В. До питання розробки проекту Екологічного кодексу України. *Екологічний вісник*, 2003. № 4. С. 20.
2. Гетьман А.П. Доктрина екологічного права та законодавства України. Монографія. Харків: ТОВ «Оберіг», 2019. 336 с.
3. Національна доповідь України про гармонізацію життєдіяльності суспільства у навколишньому природному середовищі. Довкілля для Європи: спец. вип. до 5-ї Всеєвроп. конф. міністрів навкол. середовища. Київ: Наук. думка, 2003. 44 с.
4. Каракаш І.І. Актуальні проблеми систематизації сучасного екологічного законодавства України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2018. № 10. С. 63–71.
5. Шеховцов В.Я. Теоретико-методологічні засади формування та розвитку фауністичного законодавства: автореф дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2021. 45 с.

6. Андрейцев В.І. Удосконалення екологічного законодавства: концептуальні засади. *Досвід і проблеми вдосконалення екологічного законодавства* : міжнарод. круглий стіл, присвяч. 15-річчю початку підгот. фахівців у галузі правознавства в НГУ, 14 груд. 2012 р., Дніпропетровськ, 2012. С. 5–27.
7. Соколова А.К. Теоретичні засади становлення та розвитку флористичного права України : дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.06. Харків, 2012. 382 с.

Григор'єва Христина Антонівна,

д.ю.н., доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

Дубінін Юрій Сергійович,

начальник науково-дослідної частини
Національного університету «Одеська юридична академія»

БІОЕНЕРГЕТИКА В ІНДОНЕЗІЇ: ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНІ УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ¹

Загроза невідворотних кліматичних змін актуалізує активну трансформацію звичного для нас світу. Особливо відчутно ці зміни відбуваються в енергетиці, оскільки саме цей сектор є масштабним продуцентом забруднюючого впливу на довкілля, а тому потребує першочергово оновлення. Для усіх країн світу, що мають сприятливі умови для ведення сільськогосподарської діяльності, наразі постає питання розвитку перспективного напрямку альтернативної енергетики – біоенергетики, тобто отримання енергії з біологічного матеріалу як відновлюваного джерела. Однак Україні, яка стоїть на самому початку свідомого вибору цього шляху, перш ніж приймати будь-які правові та управлінські рішення, слід добре вивчити досвід тих країн, які розпочали побудову біоенергетичного сектору раніше на одне-два десятиріччя та встигли накопичити цікавий досвід.

¹ Дослідження здійснене у рамках виконання проекту «Альтернативна енергетика в Україні: шляхи системного законодавчого стимулювання» за фінансової підтримки Національного фонду досліджень України (договір № 30/02/0360 від 28.04.2021 року)